

Cealaltă realitate

În imensul mozaic al Festivalului Internațional de Teatru care copleșește, anual, Sibiu și a găsit loc și o pietricică oferită spre popas, reflecție și dezbateri publicațiilor de teatru din câteva țări europene. "Câteva" este, oricât de puțin, parcă prea mult spus; s-au înfățișat doar Belgia (prin editorul – titlatura completă e *éditeur diffuseur* – Emile Lansman), Franța (prin Danielle Dumas, redactor-șef la "L'Avant-scène"), Croația (prin Lidija Zozoli, reprezentând, de fapt, I.T.I. și UNESCO), Polonia (prin Roman Pawlowski de la "Gazeta Wyborcza", cotidian politic, și Maryla Zielinska de la "Didaskalia", o revistă nouă), Moldova (prin Valentina Tăzlăuanu de la "Sud-Est") și, firește, România (prin numeroase persoane implicate, care direct, care mai pe ocolite, în editarea de scrieri despre teatru). Am mai asistat la astfel de întâlniri, mai cu seamă în străinătate, și pot spune că ele sunt, în general, departe de a te ține cu sufletul la gură

(și cu ochii deschiși): după îndelungi lamentații, executate solo ori în grup, pe tema greutăților în care se zbat revistele de teatru, se ajunge la frumoase și complet utopice proiecte privind (pomenesc la întâmplare) editarea unei publicații continentale ori chiar planetare pe Internet sau pe suport clasic, alcătuirea de culegeri de texte dramatice provenite din toate țările și traduse în toate limbile respective ș.a.m.d. Reuniunea autohtonă s-a deosebit în bine (care va să zică, se poate!) de suratele ei europene mai ambițioase, propunându-și să centreze discuțiile pe tema aleasă și de festival ("Alternative") și ferindu-se cu înțelepciune să se țină de această temă atunci când intervențiile vorbitorilor porneau (și porneau!) să bată alți câmpii sau alte șei. Mulțumiri pentru asta i se cuvin moderatorului, criticul de teatru și universitarul Marian Popescu, care, în prima zi (spațiul de două zile alocat evenimentului s-a dovedit, în con-

text, excedentar), a izbutit să conducă dialogul multilingv pe felurite poteci, fără a-l lăsa totuși să se abată definitiv de la drumul mare. Am reținut dorința oaspeților de a cunoaște mai bine teatrul românesc (și regretul lor că programul festivalului nu le-a permis să-și satisfacă doleanța), neliniștea cvasi-unanimă legată de consecințele nivelatoare, pe plan cultural, ale globalizării și o (mereu actuală, în ciuda vechimii subiectului) preocupare teoretică privind deosebirea dintre "teatrul concret" și "teatrul abstract". Termenii îi aparțin Lidije Zozoli și ei pot fi reduși, în ultimă instanță, la noțiunile, mai familiare nouă, de teatru direct și teatru metaforic; musafirii au detectat înclinația scenei românești către al doilea tip de discurs teatral și s-au arătat și încântați, și intrigați de această realitate. Fără să știe că ea se datorează celeilalte realități, din afara teatrului.

Alice Georgescu

Sfântu Gheorghe

De la A'mooooor la o nuntă însângerată

Da, amorul, dramele cuplului, triunghiul conjugal, micul lagăr domestic-familial sunt teme vechi de când lumea, zeii și muritorii fiind în aceeași măsură prizonierii lor. Nu-i prea ingenios deci să pornesc pe această linie de legătură între spectacolele din Festivalul de Teatru "Atelier" de la Sfântu Gheorghe; o fac totuși, dintr-o nevoie probabil infantilă de a aborda *altfel* cele întâmplate acolo. Nu vreau să vorbesc despre provocările estetice

ale atelierului, despre interferențele dintre arte și vechile noi sau noile vechi tendințe de hibridizare a discursului teatral. Nu vreau să atrag atenția cât de important este un asemenea festival în care a căuta, a forța în pământul cvasivirgin al experimentului, a-ți face o companie privată care să-ți permită libertatea de exprimare, a fi tânăr și neliniștit în sensul înalt al sintagmei servite de serial în varianta ei banală, comercială, este o nevoie organică și un

donquijotism social pentru cei veniți aici. Mi-am propus așadar să vă povestesc despre dragoste și felul în care ea cucerește scena/subterana/holul în cele mai diferite abordări regizorale.

Festivalul a debutat cu **Marile necazuri** de Georges Courteline (Teatrul "Samuel Rosenstock" din Saint-Just en Chaussée – Franța), în regia lui Benoît Vitse, care a și jucat în travesti alături de Roxane Borgna. O istorie ușurică și simpatcă despre



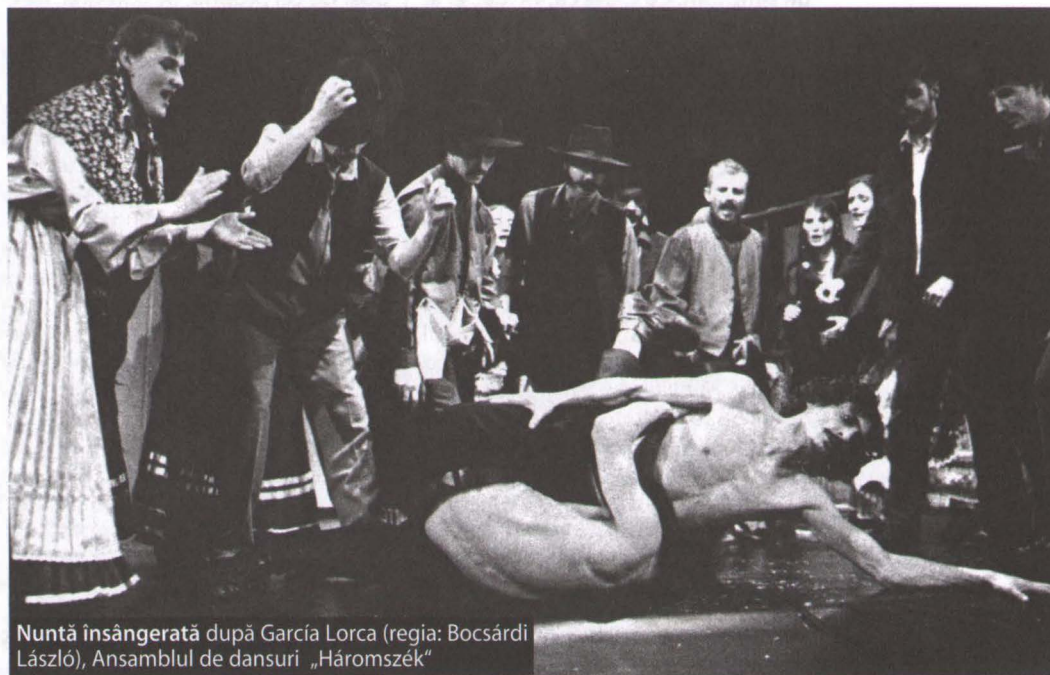
cazuri și necazuri în amor. A urmat Hikaru Otsubo (specialist în dans *butoh*), care a uimit și anul acesta asistența prin expresivitate corporală, prin jocul de tăceri-muzică, mișcare-nemișcare cu care ne-a spus **Povestea fetei care își urmărește iubitul în biserică**. Compania „Vava” din București ne-a oferit un spectacol de dans-teatru în coregrafia și pe scenariul Vavei Ștefănescu și cu muzica lui Sorin Romanescu: **Orfeu sau Despre cădere**. După care am intrat direct în **Isteriile de familie** regizate de Regős János (Teatrul Szkéné, Budapesta), un spectacol naturalist, jucat doar de bărbați, un fel de meditație grav-parodică, agrementată cu ingrediente grotești, pe tema vieții de familie. În **Însemnări din subterană**, după Dostoievski, Vitalie Bichir se dorește a fi un autor total, care semnează regia, dramatizarea și scenografia. Mai degrabă s-a remarcat însă Valentina Popa, o actriță de o naturalețe și un farmec aparte, care personifică femeia înger/demon din viața personajului central. Altfel, din lumea „underground” a rebelilor fără cauză, a crimelor și pedepselor, a angoaselor existențiale și a măștilor verzi-portocalii, a ratărilor și a sentimentului inutilității vieții am ieșit cu greu. Ne-a ajutat și **Conu’ Leonida față cu reacțiunea**, prezentat de Centrul de Exploatare a Inteligenței – lași, care, prin montarea lui Ion Mânzatu, s-a vrut a fi un pamflet la adresa societății românești contemporane. Mița (Monia Pricopi) este a nu se știe câta nevastă a Conului (Florin Mircea), firește mult mai tânără, drept care problemele nopții „revoluționare” sunt mai degrabă datorate frustrărilor și neputințelor de natură sexuală, convertite într-o mentalitate conservatoare, limitată.

O Safta tânără și modernă, care cântă „Liberă la mare...”, îi șterge de praf pe cei doi, sugerând ideea noii generații ce înlocuiește un tip de inconsistență cu altul. **A’moor** după Murray Schisgal, în regia Mirelei Bucur, la teatrul-gazdă, ne-a prilejuit revelația unui actor formidabil: Nelu Roman, care de-abia acum a avut șansa de a fi remarcat, primind și Premiul pentru cel mai bun actor. **Job-ul** lui Radu Afrim (Premiul pentru cel mai bun regizor), după romanul „Cititoarea” de Raymond Jean, la TN Târgu-Mureș, ne-a mai descrețit frunțile, pledând cu umor inteligent și risipă de inventivitate la nivelul imaginarului pentru seducția lecturii, plăcerea barthiană oferită de text. Iolanda Dain, interpreta Contesei de Pazmany, a încântat publicul printr-o evoluție extrem de bine strunită, pentru care a și fost

desemnată „cea mai bună actriță”. **Năpasta** caragialiană, adusă de Teatrul „Tomcsa Sándor” din Odorheiu Secuiesc, n-a fost din cale-afară de experimentală, dar foarte bine concepută regizoral de Szabó K. István. Theodora Herghelegiu, creatoarea Teatrului Inexistent, ne explică în **Cum se face...** după Roberto Mazzucco, cu un umor de zile mari, cum se face un spectacol pe o temă eternă: triumphiul amoros. Gabriel Coveșeanu, Mihai Răzuș, Antoaneta Zaharia și Mihai Baranga au extaziat asistența, printr-o poftă de joc și o energie debordante. **Steps** de Horațiu Mihaiu (Teatrul „Ariel” din Târgu-Mureș) a primit Premiul Special al juriului pentru polifonia discursului teatral. Un spectacol plasabil în zona teatrului de animație, a teatrului vizual, un eseu scenic pe tema (im)previzibilei călătorii a omului în lungul drum al vieții către moarte, cu stațiile numite dragoste, căsătorie, nașterea unui copil etc. Și, în sfârșit, dar nu cel din urmă ci primul, **Nuntă însângerată**, după Federico Garcia Lorca (Ansamblul de dansuri „Háromszék”, în regia lui Bocsárdi László), care a primit Marele Premiu pentru cel mai bun spectacol. Forța degajată de această reprezentație aduce și induce sălii o tensiune acută, poate și datorită excelenței muzici semnate de Könczei Árpád, nu numai ansamblului dirijat cu acuratețe de Bocsárdi László.

Acestea fiind scrise după o săptămână de festival (director: dramaturgul Radu Macrinici), nu-mi rămâne decât să închei povestea covășneană, spusă doar de amorul artei (teatrale), de a dumneavoastră

Saviana Stănescu



Nuntă însângerată după García Lorca (regia: Bocsárdi László), Ansamblul de dansuri „Háromszék”